

Helhetlig planlegging i kommunene – *hvordan lykkes med oppfølging av kommuneplanens handlingsdel i budsjett og økonomiplan*

**Seniorrådgiver Lill-Hege Nergård
Justis- og kommunalavdelingen
Alta 18. og 19. september 2019**

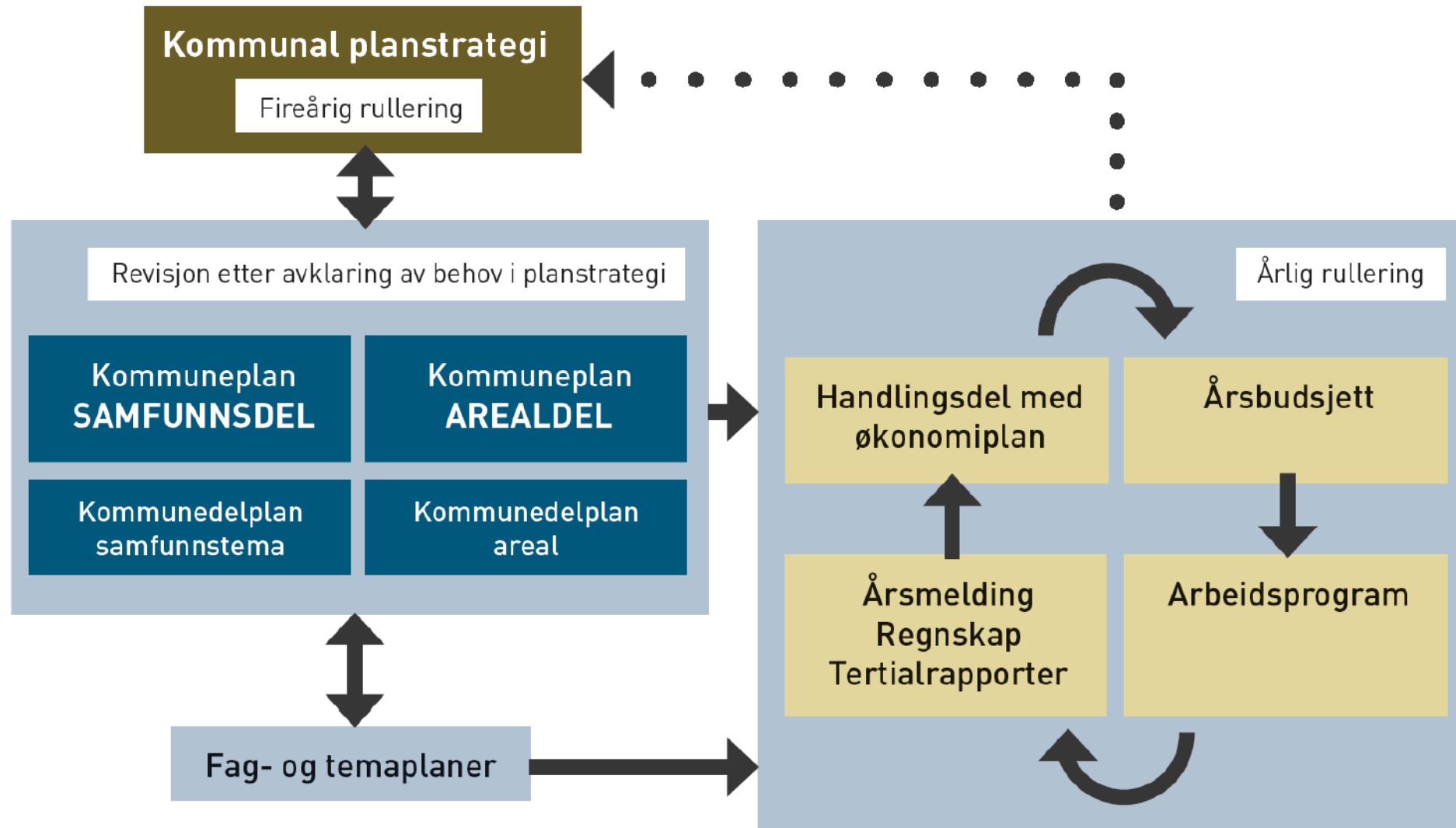

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmarkku fylkkamánni
Tromssan ja Finmarkun maaherra*

18. sep
2019

«Årshjulet» og «fireårshjulet»

Samfunnsplanstatus Troms og Finnmark

Tegnforklaring

Årstall samfunnsplan

- Ingen samfunnsplan
- 2007 og eldre
- 2008 - 2018

Kart produsert: 7. august 2019.

Kartet er utarbeidet hos Fylkesmannen i Troms og Finnmark.

Kartet er utarbeidet hos Fylkesmannen i Troms og Finnmark.

Kart produsert:
7. august 2019.

**Hvorfor bør handlingsdelen
kobles med økonomiplanen?**

- Det er logisk!
- Nødvendig for å få til en bedre sammenheng mellom kommuneplanens langsiktige mål for utvikling og det økonomiske handlingsrommet
 - Tiltak/handlinger og økonomiske prioriteringer må ses i sammenheng
 - Mulighetsrom for samfunnsutvikling -> uansett kommunestørrelse
 - Helhetlig målstyring -> fra langsiktig planlegging til virksomhetsplanlegging
- Bedre samkjørt regelverk
 - Ny kommunelov og plan- og bygningsloven

Kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven

§ 11-1. Kommuneplan

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven § 44 kan inngå i handlingsdelen

§ 11-2. Kommuneplanens samfunnsdel

Kommunedelplaner for temaer eller virksomhetsområder skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer. Handlingsdelen skal revideres årlig

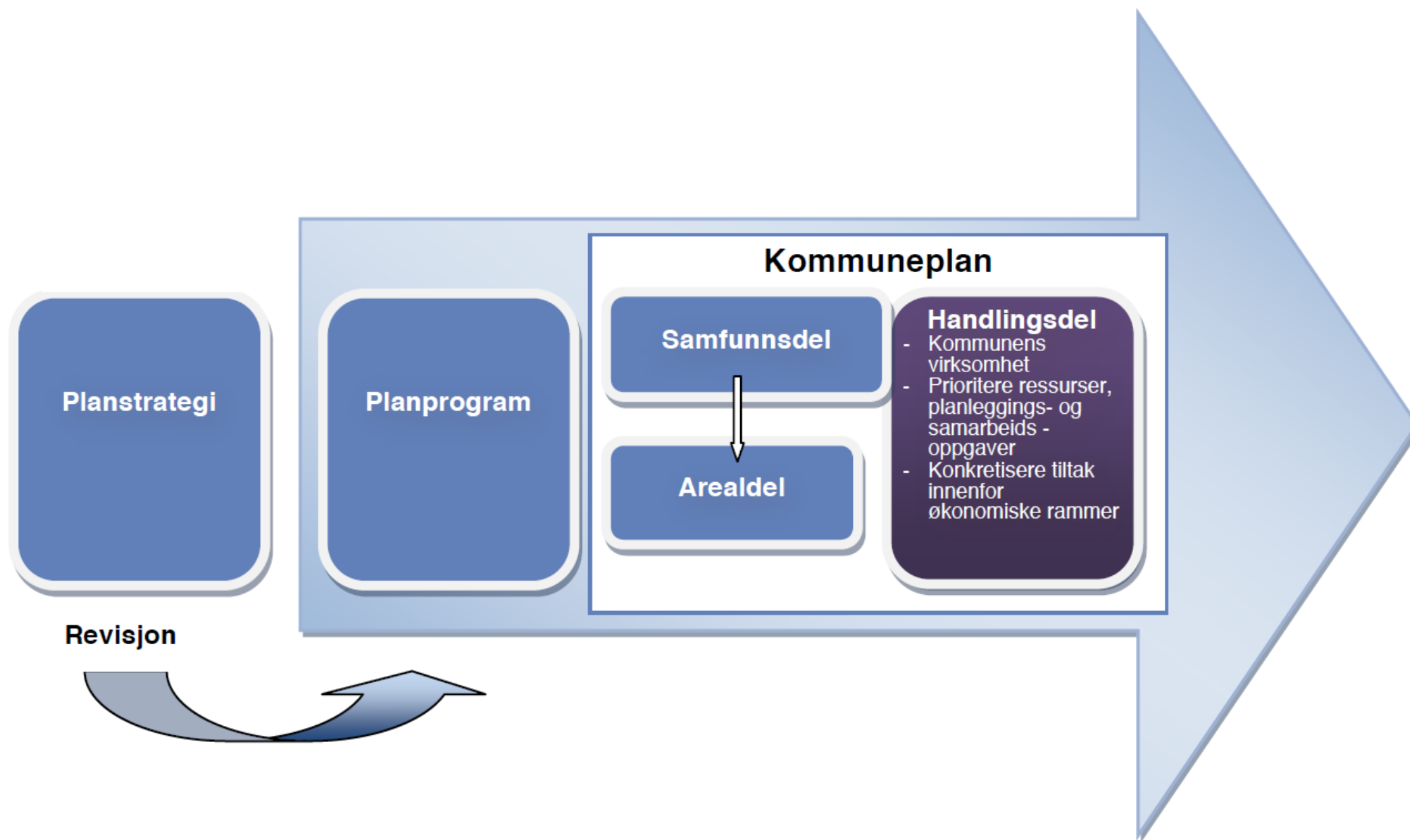
Kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven

§ 11-3. Virkningen av kommuneplanens samfunnsdel

*Kommuneplanens handlingsdel gir grunnlag for kommunens **prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver** og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer*

§ 11-4. Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplan og rullering av handlingsdel

*For den årlige rullering av kommuneplanens handlingsdel, jf. § 11-1, skal kommunen innhente synspunkter fra berørte statlige og regionale organer og andre som har ansvar for gjennomføring av tiltak i handlingsdelen. **Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.***

Ny kommunelov med styrket kobling mellom kommuneplan og økonomiplan

- § 14-4 første og femte ledd i ny kommunelov

Nytt krav: Økonomiplanen må vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp

Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd

- Etter ny kommunelov: Økonomiplan og handlingsdel samme formål
- Plan- og bygningslovens krav til ettersyn av handlingsdelen er redusert fra 30 til 14 dager

Ny kommunelov med styrket kobling mellom kommuneplan og økonomiplan

Utarbeidelse av plandokumenter – nå tre alternativer for kommunen:

1. Utarbeide både økonomiplan og handlingsdel, eller
2. Utarbeide en handlingsdel hvor økonomiplanen integreres, eller
3. Utarbeide en økonomiplan som samtidig skal fungere som handlingsdel (nytt)
 - Forenkle planarbeidet ettersom samme formål
 - Forutsetning at økonomiplanen utformes slik at plan- og bygningslovens krav til innholdet i handlingsdelen er oppfylt
 - Økonomiplanen utformes etter kommunelovens krav

**Hvordan kan handlingsdelen
kobles med økonomiplanen?**

Rapporter utarbeidet av Asplan Viak på oppdrag fra KMD og KS om koblingen

- Viser at kommunene gjør det ulikt
- Anbefalinger til hvordan kobling økonomiplan og handlingsdel kan styrkes

Foto:

Hvordan har kommunene koblet handlingsdelen med økonomiplanen?

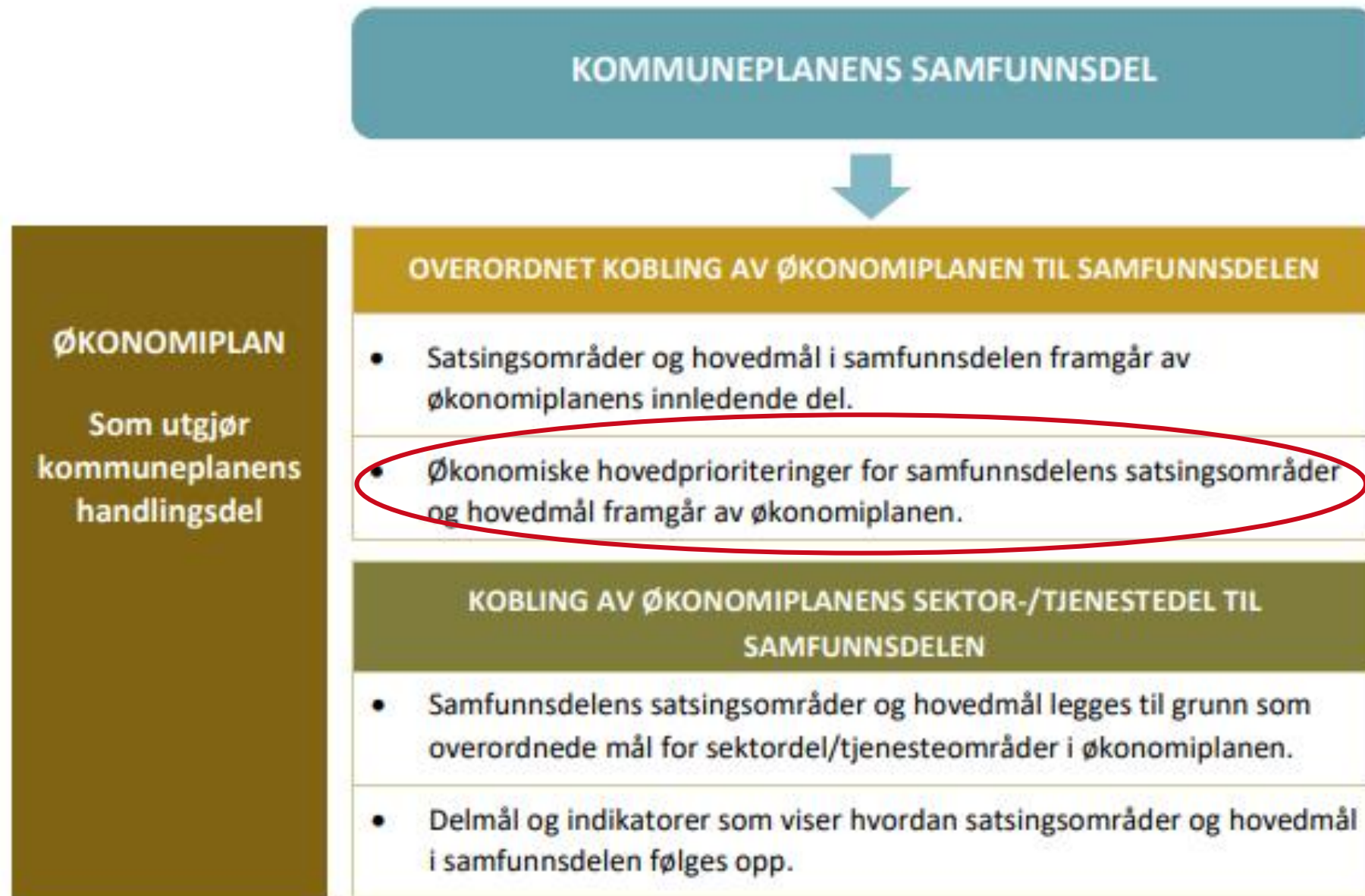
1. *Ren økonomiplan*

2. *Egen handlingsdel til kommuneplanen*

- Eget dokument, men samordnet med økonomiplanen
- Selvstendig kapittel i samfunnsdelen som forutsetter oppfølging i økonomiplan

3. *Handlingsdel til kommuneplanen integrert i økonomiplan*

- Økonomiplanen henviser til og/eller beskriver hvordan satsingsområder og hovedmål i kommuneplanens samfunnsdel følges opp
- Økonomiplanen beskriver hvordan de kommunale sektorene følger opp satsingsområder og hovedmål i kommuneplanens samfunnsdel
- Det er i økonomiplanen utviklet mål og indikatorer som har en synlig kobling til satsingsområder og hovedmål i kommuneplanen

Figur 5.1.4 Hovedelementer i økonomiplan som er koblet til kommuneplanens samfunnsdel og dermed utgjør kommuneplanens handlingsdel.

Eksempler fra noen kommuner:

	Oslo	Bergen	Kristiansand	Trondheim	Stavanger
Overbyggende kobling til KPS	Tydelig	Mangler	Tydelig	Mangler	Mangler
Synlig kobling mellom satsingsområder/ mål i KPS og økonomiske hoved-prioriteringer	Tydelig	Mangler	Mangler	Mangler	Mangler
Sektorenes vurdering av hvilke mål i KPS som angår egen virksomhet	Lite tydelig	Mangler	Tydelig	Svært tydelig	Mangler
Synlig sektorvis oppfølging av mål i KPS	Lite tydelig	Mangler	Tydelig	Tydelig	Mangler

Tabell 4.1.2 Vurdering av hvordan forutsetningene for at økonomiplanen skal utgjøre samfunnsdelens handlingsdel framstår i byene. Røde felt markerer hvilke områder byenes økonomiplaner framstår som tydelige i forhold til funksjon som samfunnsdelens handlingsdel.

Forslag til handlingsprogram 2019-2022

Illustrasjon: Mønstre Wigo Architects og MK SI Architectural studio

Innholdsfortegnelse

HOVEDLINJER I HANDLINGSPROGRAMMET	4
1. EN SKAPENDE BY MED AMBISJONER	5
1.2 Visjon og posisjon	5
1.2 Det kommunale styringssystem	7
2. KLIMABUDSJETT	9
3. UTVIKLINGSTREKK	14
3.1 Demografiske utfordringer og vekst	14
3.2 Økonomiske rammebetingelser	19
3.3 Tilpasning til kommunens rammebetingelser	20
4. FORUTSETNINGER FOR Å LYKKES	22
4.1 Økonomisk handlefrihet sikres gjennom effektiv ressursbruk	22
4.2 Attraktiv arbeidsgiver og en inkluderende organisasjon	25
4.3 Ledende på smarte løsninger, digitalisering og innovasjon	29
4.4 Sammenheng er nøkkelen til god byutvikling	30
5. OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANEN	32
6. HOVEDTALLENE I BUDSJETT FORSLAGET	36
6.1 Budsjettskjema 1A - Driftsbudsjettet	36
6.2 Budsjettskjema 1B - Driftsbudsjettet	37
6.3 Investeringer i handlingsprogrammet	40
7. SEKTORVISE PRIORITERINGER	43
1. ØKONOMISEKTOREN	47
1.1 Kort om tjenesten	47
1.2 Hovedutfordringer	47
1.3 Endrede forutsetninger	48
1.4 Hovedprioriteringer	48
1.5 Driftsbudsjett	49
1.6 Investeringsbudsjett	50
1.7 Oppfølging av kommuneplanens satsingsområder	50
1.8 Kirkelig fellesråd	51
2. OPPVEKSTSEKTOREN	57
2.1 Kort om sektoren	57
2.2 Hovedutfordringer	57
2.3 Endrede forutsetninger	59
2.4 Omprioriteringer	60
2.5 Hovedprioriteringer	60
2.6 Nye utredningsoppgaver	65
2.7 Betalingssatser	65
2.8 Driftsbudsjett	66
2.9 Investeringsbudsjett	66
2.10 Oppfølging av kommuneplanens satsingsområder	70
2.11 Oppvekst Barnhage	75
2.12 Oppvekst Barn- og familie	78
2.13 Oppvekst Skole	81
3. HELSE- OG SOSIALEKTOREN	87
3.1 Kort om sektoren	87
3.2 Hovedutfordringer	87
3.3 Endrede forutsetninger	91
3.4 Hovedprioriteringer	93
3.5 Nye utredningsoppgaver	96
3.6 Betalingssatser	96

Oppvekstsektoren – periodemål og indikatorer:

Satsingsområde	
Kompetanse for verdiskaping omhandler Kristiansands utvikling og tilrettelegging for næringsliv og kompetanse. Byens involvering i og evne til å ta i bruk samlede ressurser, produkter og kunnskap vil være avgjørende for byens attraktivitet, regional vekst og internasjonal konkurranseevne.	
Periodemål 2019–2022	Sektor
• Færre ungdom faller utenfor utdanning og arbeidsliv (18–24 år)	Alle
• Barn og unge får bedre læring og utvikling innen lesing	Oppvekst
• Barn og unge får bedre læring og utvikling i regning	Oppvekst
• Alle elver i Kristiansand har 1:1 tilgang på digitale verktøy som nettbrett/PC	Oppvekst
• Barn og unge	
• Barn og unge i	
• Arbeidsmarked gode arbeidsp	
• Kristiansand ha av egen kompet	

2.10.2 Satsingsområde: Kompetanse for verdiskaping

Retningsmål: Kristiansand er en ledende kompetanseby hvor innbyggerne utvikler og anvender sin kompetanse

Periodemål	Indikator/målemetode	Siste måling	Mål 2019	Mål 2022
Barn og unge får bedre læring og utvikling innen lesing	Andel elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver lesing 8. trinn	70,00	73,00	74,50
	Nasjonale prøver 5. trinn: Lesing, mestringsnivå 2 og 3		79,0	80,0
	Nasjonale prøver 9. trinn: Lesing, Mestringsnivå 3-5	82,2	83,0	84,0
Barn og unge får bedre læring og utvikling i regning	Nasjonale prøver 5. trinn: Regning, mestringsnivå 2 og 3	77,8	79,0	80,0
	Nasjonale prøver 8. trinn: Regning, andel	69,4 %	71,0 %	73,0 %

Side 72 av 202

2.10.4 Virkemiddel for å nå mål

Frivillighet og andre aktører

Frivillig sektor en viktig bidragsyter som gir et vesentlig supplement til den kommunale tjenesteproduksjonen. Utallige voksne engasjerer seg i barnehagenes og skolenes rådsorganer. I tillegg gis det bidrag på ulike måter fra en rekke frivillige organisasjoner - særlig knyttet til integreringsfeltet og aktivitet for barn og unge.

Oppvekstsektoren har et særlig samarbeid med tre organisasjoner som det i saken om tilskuddsforvaltning er vedtatt å inngå mer langsiktig avtale med. Det gjelder Kirkens Ungdomsprosjekt, Blå Kors og Homestart. Avtalene har en ramme på 3,282 mill. kr i 2019. Utover dette er det opprettet en ny tilskuddsordning, "Tilskudd til tiltak som bedrer livssituasjonen for utsatte/vanskeligstilte barn og unge"

En sam
Tilskud

2.6 Nye utredningsoppgaver

Andre plan- utredningsoppgaver:

- Barnehagebehovsplan rulleres årlig
- Revisjon av Kunnskapsløftet - fagfornyelsen
- Utredninger i forbindelse med Nye Kristiansand
- Strategiske kompetanseplaner for barnehage- og skolesektoren

Oppfølging i budsjettet:

Mangelfullt at det ikke er beskrevet hvordan driftstiltak henger sammen med de overordnede målene

Dette kan forklares verbalt under punkt 2.13.6 Nye tiltak

Beløp i 1000	Handlingsprogram			
	2019	2020	2021	2022
Sum Innsparingstiltak	-2 900	-2 900	-2 900	-3 600
Nye tiltak				
Demografi skole	29 839	41 722	43 666	50 581
Demografi skole nullstilling	-33 568	-45 874	-49 487	-49 487
FDV Justvik skole korrigering	-1 871	-1 871	-1 871	-1 871
Gratis budd til elever i skoletiden- prøveprosjekt	250	500	250	0
Gratis SFO for funksjonshemmede	1 500	1 500	1 500	1 500
Integreringstilskudd skole	-626	-1 854	-2 762	-3 978
Justering av lønns- og prisvekst 2018 skole	380	380	380	380
Kartlegging av skolemat	200	0	0	0
Linjeleie	-19	-19	-19	-19
Mosby oppvekstsenter - midlertidige løsninger	6 500	5 500	1 300	0
Overføring av tilskuddsordning barn- og unge fra barn- og familie	1 348	1 348	1 348	1 348
Overføring til barn- og familie besparelse merkantil stilling	-100	-100	-100	-100
Overføring til barn- og familie lønnsmidler	-300	-300	-300	-300
Overføring til barn- og familie til prosjekt "Vanlig men vondt"	-200	-200	-200	-200
Reduserte drivstoffkostnader pga Elbiler - GPS	-53	-53	-53	-53
Reduserte drivstoffkostnader pga Elbiler - KSS	-22	-22	-22	-22
SFO midler redusert betaling spes. avd. 5 trinn overføres HS	-164	-164	-164	164
Statens pensjonskasse (SPK) endring i pensjon fra 10,8% til 10,92%	870	870	870	870
Statsbudsjett 2019 Midler til tidlig innsats	2 500	2 500	2 500	2 500
Statsbudsjettet 2018 - Tilskudd IKT opplæring i grunnskole	877	877	877	877
Tidlig innsats, øremerkede midler	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Tilskudd til Geitmyra matkultursenter	0	560	0	0
Wilds Minne skole -midlertidige løsninger	3 000	1 000	5 000	3 000
Økning SFO, ingen subsidiering av pris	-1 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum Nye tiltak	6 841	1 800	-1 787	690
Nye tiltak og tekniske justeringer	3 941	-1 100	-4 687	-2 910
Ramme 2019-2022	1 130 155	1 127 645	1 120 716	1 120 878

2.13.6 Nye tiltak

Demografi skole

Justering basert på oppdatert befolkningsprognose 2018.

Mosby oppvekstsenter - midlertidige løsninger

Mosby oppvekstsenter må flytte ut fra dagens tomt i forbindelse med bygging av nytt oppvekstsenter. Barnehagedelen etableres på Høietun, skoledelen ved Torridal skole på Hommerensiden. Kostnadene er innarbeidet for hele den midlertidige perioden og er basert på innhentet anbud.

Vår vurdering:

HØP 2019-2022/budsjett 2019 for Hammerfest kommune	
Overbyggende kobling til KPS	Tydelig
Synlig kobling mellom satsingsområder/mål i KPS og økonomiske hovedprioriteringer	Tydelig. Men svakhet at tiltak som ikke krever investeringer eller politisk vedtak er utelatt
Sektorenes vurdering av hvilke mål i KPS som angår egen virksomhet	Mangler. Burde vært en tydelig oversikt over sektoransvaret i tabellen
Synlig sektorvis oppfølging av mål i KPS (periodemål og indikator for måling av måloppnåelse)	Delvis. Det finnes prioriterte investeringstiltak til en rekke strategier. Men ingen indikatorer på måloppnåelse

MÅL, STRATEGIER OG TILTAK					
1. Alle innbyggere opplever trygghet, mestrer hverdagen, og har flere aktive leveår med god helse.					
Strategier og tiltak	IdR	2019	2020	2021	2022
1.A Tiltakelagge tjenestene slik at innbyggere kan ha ansvar for eget liv, være aktive i eget liv med sine skolebarn og ha langt med i eget hjem.					
01.A.01 - Mellomnærhet samarbeid	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.02 - Hovedplan vann og avløp	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.03 - Opprustning fortan/ gatelys	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.04 - Kjøretøyveier, anlegg og tilhørende tjenester	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.05 - Erstatte utløst	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.06 - Kjøretøyveier 65	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.07 - Økte driftsmidler kommunen	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.08 - Økte driftsmidler Tjenesten for faste tjenester	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.09 - Økte utgifter på kjøp av tjenester Tjenesten for	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.10 - Økning av driftsmidler Rypefjord sykkel	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.11 - Økte driftsmidler Kjøretøy	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.12 - Raskere Tjenestene, drift i 4 måneder i 2	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.13 - Opprettelser av Stensund bygg D	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.14 - Opprettelser av Stensund bygg ASK	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.15 - Raskere av tilskudd behandlings	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.16 - Økte brukstjenester helse og omsorg	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.17 - Nærhet av 0.1 leveår i Tjenesten for faste	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.18 - Utviklet line FD bygger i samarbeid av helse	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.19 - Opprettelser av Midtveier samarbeid	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.20 - Økning i enkelte samarbeidslevere	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.21 - Opprettelser av Samarbeid samarbeid	✓	✓	✓	✓	✓
1.B Legge til rette for livsgjennomgang og vellystet liv som resultat den enkelte behøver gjennom alle livsfaser.					
01.B.01 - Økte utgifter midlertidig kommunen	✓	✓	✓	✓	✓
01.B.02 - Opprettelser av 2 leveår i Ergo- og fysioterapi	✓	✓	✓	✓	✓
01.B.03 - Tjenestene for personer med behov	✓	✓	✓	✓	✓
1.C Prioriterte helsemessige, forebyggende og rehabiliterende aktiviteter for alle aldersgrupper, med vekt på livskvalitet.					
01.C.01 - Økte driftsmidler Fag og forvaltning	✓	✓	✓	✓	✓
01.C.02 - Økte utgifter BPA Helse og omsorg	✓	✓	✓	✓	✓
01.C.03 - Bortfall av fastlønnsutbetaling Ergo- og fysioterapi	✓	✓	✓	✓	✓
1.D Trykke livskvaliteten ved å stående til egne leveår, god omsorg og fysisk aktivitet til den enkelte og befolkningen.					
1.E Følgende folkeliste som tema i kommunens planer på alle nivå					
1.F I etterarbeidet skal gode overgangs med livsgjennomgang, tilpasset jobb og bolig sikres.					
01.F.01 - Økning driftsmidler Mønstre og be- og livskvalitet	✓	✓	✓	✓	✓
01.A.07 - Hovedplan vann og avløp Hovedplan for vann og avløp revideres med formål og å ta ned planen fra 40 mill pr år til kr 27 mill pr. år.					
01.A.08 - Opprustning fortan/ gatelys I forbindelse med realisering av vedtatte Vei, Vann og Avlopsplaner (VVA) er det ønskelig å samkjøre disse aktivitetene med også rehabilitering av fortan og gatelys. Regelverket for kostnader på VA tilsier at gatelys og fortan ikke belastes VA, men det vil være naturlig å foreta nødvendige omprøvinger/tilpassninger mens arbeidet med VVA pågår.					

HØP 2019-2022 for Lyngen kommune

Overbyggende kobling til KPS	Tydelig. Her finnes både delmål og tiltak til hovedmålene tidlig i dokumentet
Synlig kobling mellom satsingsområder/mål i KPS og økonomiske hovedprioriteringer	Ikke godt synlig. Men det er satt finansiering bak enkelte tiltak. Vanskelig å spore hvilke tiltak som kommer fra mål i KPS. Kunne vært bedre synliggjort med egen farge (se s 62)
Sektorenes vurdering av hvilke mål i KPS som angår egen virksomhet	Synlig for enkelte satsingsområder (næringsutvikling – ramme 6 i HØP)
Synlig sektorvis oppfølging av mål i KPS (periodemål og indikator for måling av måloppnåelse)	Synlig for enkelte satsingsområder (næringsutvikling – ramme 6 i HØP)

1.2.1 Satsingsområder og tiltak 2019-2022

Overordnede målsetninger er utfordrende å følge opp med det økonomiske handlingsrommet kommunen har. Hoveddelen av de økonomiske ressursene er bundet opp til ordinær drift, derfor er mye av satsningsområdene innarbeidet i dette. Eksempelvis fører en større andel av eldre mennesker i kommunen til at mesteparten av driften er rettet mot områder som ligger utenfor politiske satsingsområder.

Kommunen utfører en rekke handlinger knyttet til satsningsområdene som er innbakt i driftsbudsjettet. Flere av disse tiltakene retter seg til mer enn et av satsningsområdene på samme tid. Eksempel på dette er prosjekt skolemåltid og fysisk aktivitet i Lyngen skolen, arbeid med entreprenørskap, utvikling av sentrumsplan m.m. Dette kommenteres videre innenfor de ulike rammene.

Si noe om det økonomiske handlingsrommet i HØP

Investerings- og driftsbudsjett:

Budsjetttramme 2019

Ramme: 6 UTVIKLING	Budsjett 2018	Konsekvens- justert budsjett 2019	Budsjett 2019
4405 PLAN	2 202	1 976	2 801
4407 NÆRING	2 125	2 180	1 830
4408 KOMMUNALE HAVNER OG KAIER	-1 478	-1 921	-1 921
Sum ramme: 6 UTVIKLING	2 849	2 235	2 710

Tiltak 2019:

Ramme 6:	2 019
Kjøp plantjenester drift	500
Næringsrådgiver	433
Kommunalt næringsfond	1 000
Tilskudd næringsfond dekkes av midler fra Havbruksfondet	-700
Vakanse næringsrådgiver	-150
Festeavgifter Myra	-598
	485

Hovedutfordringer:

I kommuneplanens samfunnsdel er næring- og samfunnsutvikling fremholdt som et viktig fremtidsriktig område for Lyngen kommune, noe som krever en langsiktig satsing og horisont.

Mål

For 2019 har sektoren følgende hovedmål:

- Etablere ny organisering for på en bedre måte kan ivareta satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel gjennom å samle næring, landbruk, skogbruk og plan egen nærings- og utviklingsenhet.
- Være et godt og positivt mellomledd mellom regionale myndigheter og private

Regnskapsskjema 2B – investering i anleggsmidler	Budsjett 2019	Økonomiplan			
		2020	2021	2022	
OPPGRADERING KOMMUNALE VEIER	4 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000	
RÅDHUS	16 000 000				
LYNGENLØFTET	500 000	0	0		
AVLØPSSEKTOREN - OPPGRADERING	0	3 000 000	2 500 000	2 500 000	
VANNLEDNINGSNETT - OPPGRADERING	0	13 000 000	13 500 000	2 000 000	
OPPGRADERING LYNGEN KIRKE	500 000	500 000	500 000	500 000	
VELFERDSTEKNOLOGI	1 000 000				
ELEV- OG ANSATTE PC	100 000	100 000	100 000		
SKOLE OG BARNEHAGE - digitale hjelpemidler	250 000	100 000	100 000	200 000	
UTEOMRÅDER BARNEHAGE OG SKOLE	200 000				
INDUSTRIUTLEIEBYGG ØRA	0	30 000 000			
LENANGEN BRANNSTASJON - UTVIDELSE			4 000 000		
INNØSNING FESTEIEIENDOMMER OVF	18 000 000				
SOLAVSKJERMING LYNGSTUNET	200 000				
SOLHOVLIA - CARPORT	250 000				
GRØNVOLLVEIEN – NYTT KRYSS	2 500 000				
BRANN OG REDNING - HJELMER	250 000				
TEKNISK/BRANN - NYBYGG		15 000 000			
NYTT SAK- OG ARKIVSYSTEM	1 000 000				
SUM ANLEGGSMIDLER	44 750 000	65 700 000	24 700 000	9 200 000	

**Hvordan lykkes med
koblingen?**

Finne det økonomiske handlingsrommet:

- Samlet ressursfordeling i HØP (ikke fattes økonomiske bindende vedtak i delplaner)
- Økonomiplanen/budsjett er ofte knyttet kun til kommunen som bedrift og ikke som samfunnsutvikler
 - Prioriteringer både på lang og kort sikt
 - Arbeidet med HØP må skje i bredden i organisasjonen (integrere sektorene og planfolk)
- Utvikle administrative system (årshjul) for oppfølging av samfunnsdelen i økonomiplanen med handlingsdel
 - Benytte resultatvurdering

I Kristiansand kommune blir årsresultatet for kommunen vurdert og de budsjettmessige utfordringene drøftet i Rådmannens ledergruppe i forkant av sektorenes arbeid med handlingsprogram. Da har sektorene en økonomisk ramme å forholde seg til når de setter periodemål for kommuneplanperioden.

Hovedmål	Delmål	Tiltak	Mål i planperioden / indikator	Resultater/ status/	Avvik	Budsjett	Regnskap
Gode aktivitets-tilbud i hverdagen	Legge til rette for et aktivt friluftsliv	Flere friarealer og grøntområder	Oppgradere x kvm fri- og grøntområder	x kvm oppgradert fri- og grøntområder			
		Flere turstier	4 km mer turvei i året	x km nyetablert turvei			
		Flere båtplasser	Etablere 20 nye båtplasser	Antall nyetablerte båtplasser			
		Ivareta allemanns-retten	Nasjonale retningslinjer				

Figur 20: Tabell for utviklingstrekk, status og evaluering av måloppnåelse for temaet folkehelse.

Oppfølging av handlingsdelen i økonomiplan:

- Få til gode målstrukturer
 - Tydelig sammenheng mellom overordnede mål i KPS og operative mål i virksomhetene
 - Men – fordrer målbare og tverrsektorielle mål i KPS
- «Handlingsdelen som NAV»
 - Viktig med en synliggjøring av alle tiltak i handlingsdelen
 - Viser i samlet tabell i HØP
 - tiltak det ikke er rammer til å gjennomføre
 - Synliggjøre tiltak fra KPS og oppfølging av periodemål også i drifts- og investeringsbudsjettet

Tana kommune:

Handlingsdelen prioriterer tiltak etter følgende modell:

- A. Tiltak som må gjennomføres neste fire år. Det gjelder endringer og tiltak som er pålagt gjennomført i følge lov og regelverk, avtaler og tidligere vedtak. Merk at ikke alle A tiltak er lovpålagte, men anses som selvpålagte ut fra tidligere avtaler og vedtak.
- B. Tiltak som bør gjennomføres når man har ressurser til det. Dette gjelder endringer og nye tiltak som vi ikke er pålagt å gjennomføre, men som vi ønsker å gjennomføre for å oppfylle egne visjoner og målsettinger
- C. Tiltak som vi vil vente med fordi man mener at andre behov er viktigere å dekke først. Dette gjelder endringer og nye tiltak som vi enten er pålagt eller som vi ønsker å gjennomføre, men som likevel vil vente med å gjennomføre fordi vi mener det finnes behov som er langt viktigere å dekke i fireårsperioden

Innenfor A og B er også tiltakene prioritert med nummerering. Denne nummereringen viser hvilke tiltak som man mener er viktigst å iverksette først. Endring av prioriteringene gjøres samtidig med årlig rullering av handlingsprogrammet.

Kommuneplanens handlingsdel omfatter ikke kommunedelplan for idretts- og fysisk aktivitet, veiplanen vann og avløp.

Oppfølging av handlingsdelen i økonomiplan:

- «Speilvendingsprinsippet»
 - Sektorene må ta et aktivt oppfølgingsansvar i arbeidet med kommuneplanens handlingsdel og økonomiplan
 - Særsilt viktig dersom KPS er bygd opp etter tverrsektorielle satsingsområder

Utdrag fra FOU-rapport om Storbyenes samfunnsplanlegging:

«Sammenhengen er også knyttet til hvordan den kommunale organisasjonen oppfatter samfunnsdelen. Utgangspunktet må være at de kommunale sektorene har et selvstendig ansvar for å klarlegge hvilke av samfunnsdelens satsingsområder og mål som angår sektoren, og så svare dette ut i sektorens eget arbeid med temaplaner og i HØP»

Oppfølging av handlingsdelen i økonomiplan:

- KPS må være forankret i sittende kommunestyre -> rulleres hvert 4. år
 - Handlingsdel som rulleres (evalueres) årlig
- Bygge på en felles og tydelig utfordringsbeskrivelse (KPS/HØP)
 - Økonomisk utfordringsbilde i HØP
- OBS: Tiltak på utbyggingssiden -> kommuneplanens arealdel

Oppsummert: Mange økonomiplaner inneholder en rekke elementer som tilsvarer en handlingsdel, men mangler den økonomiske koblingen

➤ Behov for en standardisert mal?

Noen spørsmål til refleksjon/diskusjon:

- Hvordan er koblingen mellom handlingsdelen og økonomiplanen i deres kommune?
 - Hva er utfordrende?
 - Hva lykkes dere med?
- Hvordan arbeider dere tverrsektorielt i deres kommune i handlingsprogramprosessen og i økonomiplanprosessen?
 - Samarbeider økonomi med plan for eksempel?

Takk for oppmerksomheten!